וחרזיה סילוא בביצים ונפק מיניה כחוט דמוגלא ואוליד הא שלח שמואל לקמיה דרב ואמר ליה צא וחזור על בניו מאין הם אמר רב יהודה אמר שמואל [א]פצוע דכא בידי שמים כשר אמר רבא היינו דקרינן פצוע ולא קרינן [ה]הפצוע במתניתא תנא נאמר [1]לא יבא פצוע ונאמר [2]לא יבא ממזר מה להלן בידי אדם אף כאן בידי אדם אמר רבא פצוע בכולן דך בכולן כרות בכולן פצוע בכולן [ב]בין שנפצע הגיד בין שנפצעו ביצים בין שנפצעו חוטי ביצים דך בכולן בין שנידך הגיד בין שנידכו ביצים בין שנידכו חוטי ביצים כרות [בכולן] בין שנכרת הגיד בין שנכרתו ביצים בין שנכרתו חוטי ביצים אמר ליה ההוא מרבנן לרבא ממאי דהאי פצוע דכא באותו מקום אימא מראשו אמר ליה מדלא מנה ביה דורות ש"מ באותו מקום ודלמא האי דלא מנה בו דורות דאיהו הוא דאסור בריה ובר בריה כשר דומיא דכרות שפכה מה כרות שפכה באותו מקום אף האי נמי באותו מקום וכרות שפכה גופיה ממאי דבאותו מקום הוא אימא משפתיה שפכה כתיב במקום ששופך ואימא מחוטמו מי כתיב בשפוך כרות שפכה כתיב מי שעל ידי כריתה שופך שלא על ידי כריתה אינו שופך אלא מקלח לאפוקי האי דאידי ואידי שופך הוא במתניתא תנא נאמר לא יבא פצוע דכא ונאמר לא יבא ממזר מה להלן באותו מקום אף כאן באותו מקום ניקב למטה מעטרה שכנגדו למעלה מעטרה סבר רבי חייא בר אבא לאכשורי א"ל רבי אסי הכי אמר ריב"ל [ג]עטרה כל שהיא מעכבת: ואם נשתייר מעטרה כו': יתיב רבינא וקמיבעיא ליה מלא החוט שאמרו [ד]על פני כולה או על פני רובה אמר ליה [ו]רבא תוספאה לרבינא מלא החוט על פני [א] רובה וכלפי רישא א"ר הונא [ה]כקולמוס כשרה כמרזב פסולה האי שליט בה אוירא והאי לא שליט בה אוירא ורב חסדא אמר כמרזב כשרה כקולמוס פסולה האי גריד והאי לא גריד אמר רבא כוותיה דרב הונא מסתברא האי לא שליט בה אוירא והאי שליט בה אוירא אי משום גרידותא מידי דהוה אברזא דחביתא אמר ליה רבינא למרימר הכי אמר מר זוטרא משמיה דרב פפא הלכתא בין כקולמוס בין כמרזב כשרה מיהו מיבעיא ליה למטה מעטרה או למעלה מעטרה פשיטא דלמעלה מעטרה דאי ס"ד למטה מעטרה אפילו נכרת הגיד נמי ורבינא לשבושי למרימר הוא דבעי ההוא עובדא דהוה במתא מחסיא שפייה מר בר רב אשי כקולמוס ואכשריה ההוא עובדא דהוה בפומבדיתא איסתתים גובתא דשכבת זרע ואפיק במקום קטנים סבר רב ביבי בר אביי לאכשורי אמר רב פפי משום (א) דאתו

ממולאי

ותרויה סילוא בבילים. נקבו קוץ בביליו. לשון מחרוזות של דגים (ב"מ דף כא.): ונפק מיניה. שכבת זרע: כחוט דמוגלא. כמין ליחה ואפי' הכי אוליד בתר הכי: מאין הם. זנתה אשתו: בידי שמים. ע"י רעמים וברד או ממעי אמו: אי הוה כתיב הפצוע הוי משמע הפצוע מעיקרו כגון ממעי אמו: בכולן. בילים וגיד וחוטי בילים שהבילים תלוין בהן בתוך הכים: מדלא מנה ביה דורות שמע מינה. מדלא כתיבא ביה עד דור שלישי או עשירי כמו שנאמר בממזר ועמוני ומואבי ומצרי (ג) ש"מ משום דלאו בר אולודי הוא: אימא משפתיה. ששופכים רוק: כרות שפכה (ב). ופיו אינו שופך אלא זורק למרחוק: מי כתיב כרות בשפוך. ממקום הרגיל לשפוך קודם לכן: שופך. שותת: אידי ואידי. קודם כריתה ולאחר כריתה: ניקב למטה מעטרה. בסוף הגיד כלפי קרקע והולך הנקב באלכסון ויוצא כנגדו למעלה מן העטרה כלפי הגוף: לאכשורי. הואיל ואין שני ראשי הנקב למעלה מעטרה דכל למטה מעטרה בשר בעלמא הוא כדקתני מתניתין (ד) אם נשתייר מן העטרה מלא החוט כשר. עטרה שורה גבוה המקפת סביבות הגיד: כל שהוא. כיון שהנקב עובר דרך על פני כל העטרה אפי' נקב כל שהוא מעכבת תולדתו ופסול: ואם נשתייר מעטרה כו'. מתני' היא (לעיל דף ע.) ואכריתה קאי (ג) ה)(פירש אכרות שפכה ולא אפצוע דכא): וכלפי ראשה. לצד גופו נשתייר מלא השער על פני רוב הקיפה אבל אם נחתכה כלפי הגוף ונשתייר מלא החוט מן העטרה על פני היקף כל הגיד בצדה כלפי קרקע פסול: כקולמוס. כחיתוך קולמוס שמחתכין את חודו באלכסון לכתוב בה: כמרזב. שנחקק כסילון ויש לו דפנות מב' צדדים והחקק באמצע כמין צנור: כמרזב שליט בה אוירא. הרוח נכנס לתוך הדפנות ומתקרר הגיד לתוכו ואין הזרע מתבשל: כקולמוס לא שליט אוירא. בתוך הגיד ומתבשל הזרע בחימום כהלכתו: האי גריד. כמרזב גריד שכבת זרע מן הגוף בשעת תשמיש ומזריע שהרי לא נחסר הגיד מעוביו ונוגע בגידי הרחם ומתחמם ומוציא ויורה כחץ: והאי לא גריד. כקולמוס ע"י שנחסר עוביו ואינו נוגע בכותלי הרחם אין מתחמם כל כך ואין נמשך מתוך הגוף בקילוח אלא שותת: מידי דהוה אברזא דחביתא. שקצר ודק מלפניו ואינו נוגע בכותלי נקב החבית בפניו וכשהוא תוחבו ובא עד עביו נוגע כך אע"ג שאין ראש הגיד נוגע מפניו מתחמם הוא מחמת נגיעת אחוריו. אית דאמרי כקולמוס גריד שכבת זרע ממעי אשה ומוציאו ואין נקלט. ברזא דחביתא שאין שיפוע ראשו נוגע בדופני החבית שבפנים: ואפילו נכרת נמי. כל הגיד דהא תנן אם נשתייר מעטרה מלא החוט כשר אע"פ שנחתך כל שמעטרה ולמטה: לשבושי למרימר. לידע אם מחודד הוא להשיב על שאלתו: ההוא עובדא. דהוה כמרזב: שפייה. חתך הבשר מכל צד ונטל דופני מרזב ועשאו כקולמוס ואכשריה כרב הונא: גובתא. קנה. נקב שראוי להוציא בו זרע נסתם והיה מוציא קרי דרך מי רגלים דתניא בבכורות (דף מד:) שני נקבים יש באדם אחד מוציא שתן ואחד מוציא שכבת זרע וביניהן כקליפת השום: קטנים. מי רגלים: לאכשורי. שהרי אין כאן לא פצוע ולא דך ולא כרות:

ממולאי

ואמר רבינו תם דיש לחלק בין ניטלה הבילה לפליעה דכשניטלה לגמרי מוליד מידי דהוה אניטול הטחול (חולין דף נה.) דכשרה וניקב בסומכיה טריפה והא דאמר לקמן בין שנכרתו בילים בין חוטי בילים היינו דוקא שניהן אבל נכרת אחת מן הבילים כשר ואף אם תמצי לומר דר' ישמעאל לפלוגי אתנא קמא אתי הלכתא כוותיה כיון ששמע מפי חכמים בכרם ביבנה דהוה סמכא כדאמר בהחולץ (לעיל מב:) ממתני' דכרמא הדר ביה וירושלמי נמי משמע דהלכה דכשר אבל משמע דאין מוליד דא"ר זירא שמעתי שהלכה כרבי ישמעאל ואמר נמי שמואל התם אם יבא לפני בעל בילה אחת אני מכשירו א"ר יודן בר חנינא ובלבד שלימין אר"י שיש לפרש בתרי גווני כלומר דוקא שנטלה האחת והאחת שלימה כשר אבל נפצעה אפילו אחת גרע טפי כדפי' אבל יותר נראה לר"י לפרש שהם שתי תיבות ובלבד בשל ימין ומוחרא גדולה וטוב להזהיר לרופאים לחתוך של שמאל אם אפשר ומסיים דעובדא הוה קמיה דרבי אמי א"ל אין כרתי את שריי ליה אלא הוי ידעה דלא מוליד משמע דלכולהו הלכה כרבי ישמעאל דמכשר ומשמע התם מתוך המסקנא דאיירי בידי אדם: **ניקב** למטה מן העטרה שכנגדו למעלה מן העטרה. ואר"י דעל גב גיד העטרה מארכת ובתחתונו של גיד הולכת ומתקצרת לראש הגויה וקאמר ניקב למטה מן העטרה בעליונו של גיד והנקב מפולש והוי בתחתונו של גיד למעלה מן העטרה לפי שמתקצרת שם וקאמר סבר רבי חייא לאכשורי כיון דמצד אחד דהיינו בעליונו הוי למטה מעטרה ומסיק דעטרה כל שהוא מעכבת ופסול כיון שמצד אחד הוא למעלה מן העטרה ונראה דנקב מפולש בעינן דאין לומר אפילו לא ניקב אלא עד חלל הגיד ואפילו למטה מעטרה פסול כיון שאם היה נקב מעבר אל עבר היה בצד אחד למעלה מעטרה דהא מכשרינן בסמוך כקולמוס וכמרזב וכיון דאפי' נחתך לגמרי כשר כל שכן ניקב:

ממולאי

עין משפט נר מצוה

מו א מיי' פט"ז מהל' איסורי ביאה הלכה ט סמג לאוין קי טוש"ע אה"ע סימן ה סעיף י:

מז ב מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ב:

מח ג מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ה:

מט ד מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ג:

ע ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:

◆

תוס' חד מקמאי

נקב (למעלה) [למטה] מעטרה שכנגדו למעלה מעטרה סבר ר' חייא לאכשורי. א"ל ר' אבא הכי אמר ריב"ל עטרה כל שהוא מעכבת: הא דתנן אם נשתייר מעטרה כחוט (בשר) [השערה כשר] אמר עלה בגמ' יתיב רבינא וקא מבעיא ליה כולה או ע"פ רובה. א"ל רבה תוספאה מלא החוט ע"פ רובה וכלפי ראשה אמר מר זוטרא משמיה דרבינא הלכתא בין בקולמוס בין במרזב כשר מיהו קא מיבעיא ליה למטה מעטרה או למעלה מעטרה פשיטא דלמעלה מעטרה דאי למטה מעטרה אפילו נכרת. ההוא עובדא דהוה בפומבדיתא דאסתתם גובתא דשכבת זרע ואפיק במקום קטנים סבר רב ביבי בר אביי לאכשורי אמר רב פפי

מסורת הש"ס

א) [נ"ל פצוע פי' פליע בידי שמים אבל פצוע כמו פרוע כדכתיב כי פרעה אהרן והוא דבר שנעשה בידי אדם ערוך ערך פצע בשם רבינו חננאל], ב) גי' יעב"ץ רבה, ג) [דברים כג], ד) [לעיל ע.], ה) כמ"ש אין זה.

◆

תורה אור השלם

1. לֹא יָבֹא פְצוּעַ דַּכָּא וּכְרוּת שָׁפְכָה בִּקְהַל יְיָ: דברים כג ב

2. לֹא יָבֹא מַמְזֵר בִּקְהַל יְיָ גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא יָבֹא לוֹ בִּקְהַל יְיָ: דברים כג ג

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' משום דאתיתו ממולאי: (ב) רש"י ד"ה כרות שפכה כתיב ופיו: (ג) ד"ה ואם נשתייר וכו' קאי (פי' אכרות וכו' דכא) תא"מ. ונ"ב נס"א אינו ושום תלמיד הגיהו לפרש דברי רש"י:

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' רובה. נ"ב ג' הרא"ש כולה. (ועמ"ש רבינו בא"ה"ע סי' ה' סק"ו):